EUROOPA
KOMISJON

Brüssel, 19.6.2024
COM(2024) 611 final

Soovitus:

NÕUKOGU SOOVITUS

Horvaatia majandus-, sotsiaal-, tööhõive-, struktuuri- ja eelarvepoliitika kohta

{SWD(2024) 600 final} - {SWD(2024) 611 final}

Soovitus:

NÕUKOGU SOOVITUS

Horvaatia majandus-, sotsiaal-, tööhõive-, struktuuri- ja eelarvepoliitika kohta

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 121 lõiget 2 ja artikli 148 lõiget 4,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2024. aasta määrust (EL) 2024/1263 majanduspoliitika tulemusliku koordineerimise ja mitmepoolse eelarvejärelevalve kohta ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1466/97,[1] eriti selle artikli 3 lõiget 3,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni soovitust,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi resolutsioone,

võttes arvesse Euroopa Ülemkogu järeldusi,

võttes arvesse tööhõivekomitee arvamust,

võttes arvesse majandus- ja rahanduskomitee arvamust,

võttes arvesse sotsiaalkaitsekomitee arvamust,

võttes arvesse majanduspoliitika komitee arvamust

ning arvestades järgmist:

(1) 19. veebruaril 2021 jõustus Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2021/241,[2] millega loodi taaste- ja vastupidavusrahastu. Taaste- ja vastupidavusrahastust antakse liikmesriikidele rahalist toetust reformide ja investeeringute elluviimiseks ning sellega kaasneb ELi rahastatav fiskaalne impulss. Kooskõlas Euroopa poolaasta prioriteetidega aitab see kaasa majanduslikule ja sotsiaalsele taastumisele ning kestlike reformide ja investeeringute tegemisele, et eelkõige edendada rohe- ja digipööret ning muuta liikmesriikide majandus vastupidavamaks. Samuti aitab see tugevdada riigi rahandust ning hoogustada majanduskasvu ja töökohtade loomist keskpikas ja pikas perspektiivis, parandada territoriaalset ühtekuuluvust ELis ja toetada Euroopa sotsiaalõiguste samba jätkuvat rakendamist.

(2) 27. veebruaril 2023 vastu võetud REPowerEU määruse[3] eesmärk on järk-järgult kaotada ELi sõltuvus Venemaa fossiilkütuste impordist. See aitaks saavutada

---

1 ELT L 2024/1263, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj.

2 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. veebruari 2021. aasta määrus (EL) 2021/241, millega luuakse taaste- ja vastupidavusrahastu (ELT L 57, 18.2.2021, lk 17, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj).

3 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. veebruari 2023. aasta määrus (EL) 2023/435, millega muudetakse määrust (EL) 2021/241 riiklike taaste- ja vastupidavuskavade REPowerEU peatükkide osas ning määrusi (EL) nr 1303/2013, (EL) 2021/1060 ja (EL) 2021/1755 ning direktiivi 2003/87/EÜ (ELT L 63, 28.2.2023, lk 1, ELI: https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj).

energiajulgeoleku ja mitmekesistada liidu energiavarustust ning edendada samal ajal taastuvate energiaallikate kasutuselevõttu, energiasalvestusvõimsust ja energiatõhusust. Horvaatia lisas oma riiklikusse taaste- ja vastupidavuskavasse uue REPowerEU peatüki, et rahastada olulisi reforme ja investeeringuid, mis aitavad saavutada REPowerEU eesmärke.

(3) 16. märtsil 2023 avaldas komisjon teatise „ELi pikaajaline konkurentsivõime: pilk 2030. aasta järgsesse aega“,[4] et anda teavet poliitiliste otsuste tegemiseks ja luua raamtingimused majanduskasvu hoogustamiseks. Teatises käsitletakse konkurentsivõimet üheksa üksteist tugevdava teguri kaudu. Nende tegurite hulka kuuluvad muu hulgas juurdepääs erakapitalile, teadusuuringud ja innovatsioon, haridus ja oskused ning ühtne turg, mis on esmatähtsad poliitikaprioriteedid reformide ja investeeringute elluviimiseks, et lahendada praegused tootlikkusega seotud probleemid ning suurendada ELi ja selle liikmesriikide pikaajalist konkurentsivõimet. Pärast kõnealust teatist esitas komisjon 14. veebruaril 2024 ühtse turu ja konkurentsivõime aruande[5]. Aruandes on üksikasjalikult kirjeldatud Euroopa ühtse turu tugevaid külgi ja probleeme ning kajastatud aasta jooksul toimunud muutusi, tuginedes eespool nimetatud üheksale konkurentsivõimet edendavale tegurile.

(4) 21. novembril 2023 võttis komisjon vastu 2024. aasta kestliku majanduskasvu analüüsi,[6] mis tähistas majanduspoliitika koordineerimise Euroopa poolaasta (2024) tsükli algust. 22. märtsil 2024 kiitis Euroopa Ülemkogu analüüsi prioriteedid konkurentsivõimelise kestlikkuse nelja mõõtme raames heaks. 21. novembril 2023 võttis komisjon määruse (EL) nr 1176/2011 alusel vastu ka 2024. aasta häiremehhanismi aruande, milles ei nimetatud Horvaatiat ühe liikmesriigina, keda võib mõjutada tasakaalustamatus või kelle puhul on oht, et teda võib mõjutada tasakaalustamatus, ja kelle olukorda tuleb põhjalikult analüüsida. Samal kuupäeval võttis komisjon vastu ka arvamuse Horvaatia 2024. aasta eelarvekava kohta. Komisjon võttis vastu ka soovituse euroala majanduspoliitikat käsitleva nõukogu soovituse kohta, mille nõukogu võttis vastu 12. aprillil 2024, ning ettepaneku 2024. aasta ühise tööhõivearuande kohta, milles analüüsitakse tööhõivesuuniste ja Euroopa sotsiaalõiguste samba põhimõtete rakendamist ning mille nõukogu võttis vastu 11. märtsil 2024.

(5) 30. aprillil 2024 jõustus ELi uus majanduse juhtimise raamistik. Raamistik hõlmab uut Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) 2024/1263 majanduspoliitika tulemusliku koordineerimise ja mitmepoolse eelarvejärelevalve kohta ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1466/97. See hõlmab ka muudetud määrust (EÜ) nr 1467/97 ülemäärase eelarvepuudujäägi menetluse rakendamise kohta ja muudetud direktiivi 2011/85/EL liikmesriikide eelarveraamistiku kohta[7]. Uue raamistiku eesmärgid on valitsemissektori võla jätkusuutlikkus ning kestlik ja kaasav majanduskasv järkjärgulise konsolideerimise ning reformide ja investeeringute kaudu. Sellega edendatakse riikide isevastutust ja keskendutakse rohkem keskpikale

---

4 COM(2023) 168 final.

5 COM(2024) 77 final.

6 COM(2023) 901 final.

7 Nõukogu 29. aprilli 2024. aasta määrus (EL) 2024/1264, millega muudetakse määrust (EÜ) nr 1467/97 ülemäärase eelarvepuudujäägi menetluse rakendamise kiirendamise ja selgitamise kohta (ELT L, 2024/1264, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1264/oj) ja nõukogu 29. aprilli 2024. aasta direktiiv (EL) 2024/1265, millega muudetakse direktiivi 2011/85/EL liikmesriikide eelarveraamistiku nõuete kohta (ELT L, 2024/1265, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1265/oj).

perspektiivile koos nõuete tõhusama ja sidusama täitmise tagamisega. Iga liikmesriik peaks esitama nõukogule ja komisjonile riikliku keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikava. Riiklikud keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikavad sisaldavad liikmesriigi eelarve-, reformi- ja investeerimiskohustusi ning hõlmavad riikliku seadusandliku tsükli pikkusest sõltuvalt nelja- või viieaastast planeerimisperioodi. Riiklikes keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikavades esitatud netokulude[8] kava peaks olema kooskõlas määruse (EL) 2024/1263 nõuetega, sealhulgas nõudega hoida valitsemissektori koguvõlg usutavas langustrendis või viia see langustrendi hiljemalt kohandamisperioodi lõpuks või hoida see mõistlikul tasemel allpool 60 % SKPst ning viia valitsemissektori eelarvepuudujääk keskpika perioodi jooksul alla kontrollväärtuse 3 % SKPst ja/või hoida see allpool kõnealust kontrollväärtust. Kohandamisperioodi võib pikendada kuni kolme aasta võrra, kui liikmesriik võtab kohustuse teha asjakohased reformid ja investeeringud vastavalt määruses (EL) 2024/1263 sätestatud kriteeriumidele. Nende kavade koostamise toetamiseks esitab komisjon [21. juunil] 2024 liikmesriikidele suunised nende esitatavate kavade ja järgnevate iga-aastaste eduaruannete sisu kohta ning edastab kooskõlas määruse (EL) 2024/1263 artikliga 5 neile eelarvekohanduste tehnilised suunised (vajaduse korral võrdlustrajektoorid ja tehnilise teabe). Liikmesriigid peaksid esitama oma keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikava 20. septembriks 2024, välja arvatud juhul, kui liikmesriik ja komisjon lepivad kokku tähtaja pikendamises mõistliku aja võrra. Liikmesriigid peaksid tagama, et kaasatakse nende parlamendid ning vajaduse korral konsulteeritakse sõltumatute eelarveasutuste, sotsiaalpartnerite ja muude riigi sidusrühmadega.

(6) 2024. aastal jätkub majanduspoliitika koordineerimise Euroopa poolaasta areng kooskõlas taaste- ja vastupidavusrahastu rakendamisega. Taaste- ja vastupidavuskavade täielik rakendamine on jätkuvalt oluline Euroopa poolaasta poliitiliste prioriteetide elluviimiseks, kuna kavad aitavad tulemuslikult käsitleda kõiki probleeme või märkimisväärset osa probleemidest, mis on viimastel aastatel esitatud asjakohastes riigipõhistes soovitustes esile toodud. 2019., 2020., 2022. ja 2023. aasta riigipõhised soovitused on jätkuvalt sama asjakohased ka taaste- ja vastupidavuskavade puhul, mida on läbi vaadatud, ajakohastatud või muudetud vastavalt määruse (EL) 2021/241 artiklitele 14, 18 ja 21.

(7) 14. mail 2021 esitas Horvaatia vastavalt määruse (EL) 2021/241 artikli 18 lõikele 1 komisjonile oma riikliku taaste- ja vastupidavuskava. Komisjon hindas määruse (EL) 2021/241 artikli 19 kohaselt taaste- ja vastupidavuskava asjakohasust, tulemuslikkust, tõhusust ja sidusust kooskõlas kõnealuse määruse V lisas esitatud hindamissuunistega. 28. juulil 2021 võttis nõukogu vastu Horvaatia taaste- ja vastupidavuskavale antud hinnangu heakskiitmist käsitleva otsuse,[9] mida muudeti 8. detsembril 2023 vastavalt määruse (EL) 2021/241 artikli 18 lõikele 2, et ajakohastada

[8] Netokulu, nagu on määratletud nõukogu 29. aprilli 2024. aasta määruse (EL) 2024/1263 artiklis 2 (ELT L 2024/1263, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj). Netokulu – valitsemissektori kulud, millest on maha arvatud i) intressikulud, ii) kaalutlusõigusel põhinevad tulumeetmed, iii) liidu programmidega seotud kulud, mis kaetakse täielikult liidu vahenditest saadava tuluga, iv) riikide kulud liidu rahastatavate programmide kaasrahastamiseks, v) töötuskindlustushüvitiste kulude tsüklilised elemendid ning vi) ühekordsed ja muud ajutised meetmed.

[9] Nõukogu 28. juuli 2021. aasta rakendusotsus Horvaatia taaste- ja vastupidavuskavale antud hinnangu heakskiitmise kohta (10687/2021).

tagastamatu rahalise toetuse maksimaalset summat ja lisada REPowerEU peatükk[10]. Osamaksete tegemine sõltub komisjoni otsusest, mis on tehtud vastavalt määruse (EL) 2021/241 artikli 24 lõikele 5 selle kohta, et Horvaatia on rahuldavalt täitnud nõukogu rakendusotsuses sätestatud asjakohased eesmärgid ja sihid. Rahuldav täitmine eeldab, et varem saavutatud eesmärke ja sihte ei ole tagasi pööratud.

(8) 19. juunil 2024 avaldas komisjon Horvaatia kohta 2024. aasta riigiaruande[11]. Selles hinnati Horvaatia edusamme nõukogu poolt aastatel 2019–2023 vastu võetud asjaomaste riigipõhiste soovituste järgimisel ning tehti kokkuvõte sellest, kuidas Horvaatia on taaste- ja vastupidavuskava rakendanud. Selle analüüsi põhjal tehti riigiaruandes kindlaks puudused seoses probleemidega, mida taaste- ja vastupidavuskavas ei käsitleta või käsitletakse ainult osaliselt, ning uute ja esilekerkivate probleemidega. Samuti hinnati Horvaatia edusamme Euroopa sotsiaalõiguste samba rakendamisel ning ELi peamiste tööhõive, oskuste ja vaesuse vähendamise eesmärkide ning ÜRO kestliku arengu eesmärkide saavutamisel.

(9) Eurostati kinnitatud andmete[12] põhjal vähenes Horvaatia valitsemissektori eelarvepositsioon 0,1 -lt ülejäägilt SKPst 2022. aastal 0,7 % puudujäägini SKPst 2023. aastal, samas kui valitsemissektori võlg suurenes 67,8 %-lt SKPst 2022. aasta lõpus 63,0 %-le SKPst 2023. aasta lõpus.

(10) 12. juulil 2022 soovitas nõukogu[13] Horvaatial võtta meetmeid, tagamaks 2023. aastal, et riiklikult rahastatavate esmaste jooksvate kulude kasv on kooskõlas üldiselt neutraalse eelarvepoliitikaga,[14] võttes arvesse jätkuvat ajutist ja sihipärast toetust kodumajapidamistele ja ettevõtetele, kes on energiahindade tõusu suhtes kõige haavatavamad, ja Ukrainast põgenevatele inimestele. Horvaatial soovitati olla valmis kohandama jooksvaid kulutusi vastavalt muutuvale olukorrale. Samuti soovitati Horvaatial suurendada avaliku sektori investeeringuid rohe- ja digipöördesse ning energiajulgeolekusse, võttes arvesse algatust „REPowerEU“, sealhulgas kasutades taaste- ja vastupidavusrahastut ning muid liidu vahendeid. Komisjoni hinnangul oli eelarvepoliitika[15] 2023. aastal kiire inflatsiooni tingimustes ekspansiivne (3,0 % SKPst). Riiklikult rahastatavate esmaste jooksvate kulude kasv (ilma kaalutlusõigusel põhinevate tulumeetmeteta) andis 2023. aastal eelarvepoliitikasse ekspansiivse panuse 1,3 % SKPst. See hõlmab energiahindade tõusu suhtes kõige haavatavamatele kodumajapidamistele ja ettevõtetele suunatud erakorraliste toetusmeetmete kulude kasvu 0,1 % SKPst. Riiklikult rahastatavate esmaste jooksvate netokulude

---

10 Nõukogu 8. detsembri 2023. aasta rakendusotsus, millega muudetakse nõukogu 28. juuli 2021. aasta rakendusotsust Horvaatia taaste- ja vastupidavuskavale antud hinnangu heakskiitmise kohta (15834/2023).

11 SWD(2024) 611 final.

12 Eurostat, Euro Indicators, 22.4.2024.

13 Nõukogu 12. juuli 2022. aasta soovitus, milles käsitletakse Horvaatia riiklikku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus Horvaatia 2022. aasta lähenemisprogrammi kohta (ELT C 334, 1.9.2022, lk 88).

14 Komisjoni 2024. aasta kevadprognoosi kohaselt on Horvaatia keskpika perioodi potentsiaalne SKP kasv, mida kasutatakse eelarvepoliitika mõõtmiseks, 2023. aastal nominaalväärtuses 11,6 %, tuginedes kümne aasta keskmisele potentsiaalsele reaalkasvu määrale ja 2023. aasta SKP deflaatorile.

15 Eelarvepoliitika on määratletud valitsemissektori eelarvepositsiooni iga-aastase muutuse näitajana. Selle eesmärk on hinnata nii riiklikult kui ka ELi eelarvest rahastatavast eelarvepoliitikast tulenevat majanduslikku impulssi. Eelarvepoliitikat mõõdetakse i) keskpika perioodi potentsiaalse majanduskasvu ja ii) esmaste kulude (ilma kaalutlusõigusel põhinevate tulumeetmeteta) muutuse erinevusena, jättes välja COVID-19 kriisiga seotud ajutised erakorralised meetmed, kuid võttes arvesse taaste- ja vastupidavusrahastu tagastamatute toetuste ja muude ELi vahenditega rahastatavaid kulusid. Miinusmärgiga (plussmärgiga) näitaja osutab ekspansiivsele (pärssivale) eelarvepoliitikale.

ekspansiivne panus 2023. aastal ei olnud seega tingitud suunatud erakorralisest toetusest kodumajapidamistele ja ettevõtetele, kes on energiahindade tõusu suhtes kõige haavatavamad. Riiklikult rahastatavate esmaste jooksvate kulude ekspansiivne kasv (ilma kaalutlusõigusel põhinevate tulumeetmeteta) tulenes ka mittesihtotstarbelistest erakorralistest energiatoetusmeetmetest, avaliku sektori palkade püsivast tõusust ning sotsiaaltoetustest. Riiklikult rahastatavate esmaste jooksvate kulude kasv 2023. aastal ei olnud kooskõlas nõukogu soovitusega. Taaste- ja vastupidavusrahastu toetustest ja muudest ELi vahenditest rahastatud kulud moodustasid 2023. aastal 3,4 % SKPst. Riiklikult rahastatavad investeeringud moodustasid 2023. aastal 3,6 % SKPst, mis tähendab võrreldes 2022. aastaga suurenemist 1,4 protsendipunkti. Horvaatia rahastas täiendavaid investeeringuid taaste- ja vastupidavusrahastust ning muudest ELi vahenditest. Horvaatia rahastas avaliku sektori investeeringuid rohe- ja digipöördesse ning energiajulgeolekusse, näiteks hoonete energiatõhusamaks renoveerimine, biokütuse ja vesiniku tootmine, vee- ja jäätmetaristu, elektri- ja gaasitaristu, avaliku halduse digitaliseerimine, investeeringud haiglate digidiagnostikasse ja -seadmetesse ning ettevõtlussektori rohe- ja digipöörde toetamine, mida rahastatakse osaliselt taaste- ja vastupidavusrahastust ja muudest ELi vahenditest.

(11) Komisjoni 2024. aasta kevadprognoosi kohaselt kasvab reaalne SKP 2024. aastal 3,3 % ja 2025. aastal 2,9 % ning THHI inflatsioon on 2024. aastal 3,5 % ja 2025. aastal 2,2 %.

(12) Komisjoni 2024. aasta kevadprognoosi kohaselt on valitsemissektori eelarvepuudujääk 2024. aastal 2,6 % SKPst, samas kui valitsemissektori võla suhe SKPsse peaks 2024. aasta lõpuks langema 59,5 %-le. Eelarvepuudujäägi suurenemine 2024. aastal kajastab peamiselt avaliku sektori palkade uuest reformist tingitud kulude edasist kasvu, pensionide ja sotsiaalabi edasist suurenemist ning riiklikult rahastatavate investeeringute suurt kasvu. Valitsemissektori võla ja SKP suhtarvu vähenemine 2024. aastal, hoolimata ekspansiivsest eelarvepoliitikast, on tingitud nimetaja muutuse mõjust, mille tekitab endiselt tugev SKP kasv ning võlakoormuse ja eelarvepositsiooni muutuse väiksem vahe. Viimane hõlmab hoiuste reservide osalist kasutamist võla osaliseks tagasimaksmiseks 2024. aastal (pärast seda, kui 2023. aastal kirjendati suuremad hoiused tulevaste võlgade tagasimaksete eelmaksete osa tõttu) ning ESA-kohaseid raamatupidamistehinguid pärast eelmistel aastatel tasutud sõjaväelennukite tarnimist. Komisjoni prognooside kohaselt on eelarvepoliitika 2024. aastal ekspansiivne (1,2 % SKPst).

(13) Komisjoni 2024. aasta kevadprognoosi kohaselt rahastatakse 2024. aastal taaste- ja vastupidavusrahastu tagastamatust toetusest kulusid mahus 1,2 % SKPst (2023. aastal 0,7 % SKPst). Taaste- ja vastupidavusrahastu toetustest rahastatavad kulutused võimaldavad teha kvaliteetseid investeeringuid ja viia ellu tootlikkust suurendavaid reforme, ilma et see mõjutaks otseselt Horvaatia valitsemissektori eelarvepositsiooni ja võlga. Komisjoni 2024. aasta kevadprognoosi kohaselt rahastatakse 2024. aastal taaste- ja vastupidavusrahastu laenudest kulusid mahus 0,3 % SKPst (2023. aastal 0,1 % SKPst).

(14) 14. juulil 2023 soovitas nõukogu[16] Horvaatial järgida konservatiivset eelarvepoliitikat, eelkõige piirata riiklikult rahastatavate esmaste netokulude nominaalkasvu[17] nii, et see ei ületaks 2024. aastal 5,1 %. Liikmesriikidel paluti 2023. aasta eelarve täitmisel ja 2024. aasta eelarvekava koostamisel võtta arvesse, et komisjon teeb 2023. aasta eelarve täitmise andmete põhjal nõukogule ettepaneku algatada ülemäärase eelarvepuudujäägi menetlused. Komisjoni 2024. aasta kevadprognoosi kohaselt peaksid Horvaatia riiklikult rahastatavad esmased netokulud suurenema 2024. aastal 14,4 %, mis ületab soovitatud maksimaalset kasvumäära. See riiklikult rahastatavate esmaste netokulude soovitatud maksimaalset kasvumäära ületav kulu on 2024. aastal 3,6 % SKPst. See ei pruugi olla nõukogu soovitusega kooskõlas.

(15) Nõukogu soovitas ka Horvaatial võtta meetmeid, et kaotada kehtivad erakorralised energiatoetusmeetmed võimalikult kiiresti 2023. ja 2024. aastal ja kasutada selle tulemusena kokku hoitavaid vahendeid valitsemissektori eelarvepuudujäägi vähendamiseks. Nõukogu täpsustas, et kui uue energiahindade tõusu tõttu on vaja uusi või jätkuvaid toetusmeetmeid, tuleks Horvaatial tagada, et sellised toetusmeetmed on suunatud haavatavate leibkondade ja ettevõtete kaitsmisele, on eelarve seisukohast vastuvõetava maksumusega ning säilitavad stiimulid energiasäästuks. Komisjoni 2024. aasta kevadprognoosi kohaselt peaks erakorralistest energiatoetusmeetmetest tulenev eelarve netokulu[18] olema 2023. aastal 1,9 % SKPst , 2024. aastal 0,6 % SKPst ja 2025. aastal 0,0 % SKPst. Eelkõige eeldatakse, et elektri- ja gaasihinna ülempiiride meetmed jäävad jõusse 2024. aasta septembri lõpuni. Kui selle tulemusena kokku hoitavaid vahendeid kasutataks nõukogu soovituse kohaselt valitsemissektori eelarvepuudujäägi vähendamiseks, tooks see kõnealuse prognoosi kohaselt 2024. aastal kaasa eelarvekohanduse 1,3 % SKPst, samas kui riiklikult rahastatavad esmased netokulud[19] annavad sellel aastal eelarvepositsiooni ekspansiivse panuse 2,2 % SKPst. Prognooside kohaselt ei kaotata erakorralisi energiatoetusmeetmeid 2023. ja 2024. aastal võimalikult kiiresti. See ei pruugi olla nõukogu soovitusega kooskõlas. Samuti prognoositakse, et selle tulemusena kokku hoitavaid vahendeid ei kasutata täielikult valitsemissektori eelarvepuudujäägi vähendamiseks. Ka see ei pruugi olla nõukogu soovitusega kooskõlas. Haavatavate kodumajapidamiste ja ettevõtete kaitsmisele suunatud erakorralistest energiatoetusmeetmetest tuleneva eelarvelise kulu suuruseks hinnatakse 2024. aastal 0,1 % SKPst (2023. aastal 0,4 %), kusjuures sellised meetmed, mis annavad hinnasignaali energianõudluse vähendamiseks ja energiatõhususe suurendamiseks, moodustavad 0,1 % SKPst (2023. aastal 0,3 %).

---

16 Nõukogu 14. juuli 2023. aasta soovitus, milles käsitletakse Horvaatia 2023. aasta riiklikku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus Horvaatia 2023. aasta stabiilsusprogrammi kohta (ELT C 312, 1.9.2023, lk 97).

17 Esmased netokulud on määratletud kui riiklikult rahastatavad kulud, millest on maha arvatud i) kaalutlusõigusel põhinevad tulumeetmed, ii) intressikulud, iii) tsüklilise töötuse kulud ning iv) ühekordsed ja muud ajutised meetmed.

18 Näitaja kajastab meetmete aastast eelarvekulu, milles on võetud arvesse tulusid ja kulusid ning millest on asjakohasel juhul arvatud maha energiatarnijate erakorralisele kasumile kehtestatud maksudest saadud tulud.

19 Seda panust mõõdetakse valitsussektori esmaste kulude (millest on välja jäetud i) kaalutlusõigusel põhinevate tulumeetmetega kaasnev täiendav eelarvemõju, ii) ühekordsed kulud, iii) tsüklilise töötuse kulud ja iv) taaste- ja vastupidavusrahastu tagastamatute toetuste ja muude liidu vahenditega rahastatavad kulud) muutusena keskpika perioodi (10 aasta) keskmise potentsiaalse nominaalse SKP kasvumäära suhtes ja väljendatakse suhtena nominaalsesse SKPsse.

(16) Lisaks soovitas nõukogu Horvaatial säilitada riiklikult rahastatavad avaliku sektori investeeringud ning tagada taaste- ja vastupidavusrahastust antavate toetuste ja muude liidu vahendite tulemuslik kasutuselevõtt, eelkõige rohe- ja digipöörde edendamiseks. Komisjoni 2024. aasta kevadprognoosi kohaselt peaksid riiklikult rahastatavad avaliku sektori investeeringud 2024. aastal suurenema 4,5 %-le SKPst (2023. aastal 3,6 %). See on kooskõlas nõukogu soovitusega. Samal ajal prognoositakse, et ELi vahenditest, sealhulgas taaste- ja vastupidavusrahastu toetustest, rahastatavad avaliku sektori kulud peaksid 2024. aastal vähenema 2,3 %-le SKPst (2023. aastal 3,4 %). See vähenemine on tingitud ELi struktuurifondide 2014.–2020. aasta programmitöö perioodi lõpust, mille jaoks olid vahendid kättesaadavad kuni 2023. aastani.

(17) Prognoosi koostamise ajal teada olevate poliitikameetmete põhjal ja eeldusel, et poliitikat ei muudeta, hinnatakse komisjoni 2024. aasta kevadprognoosis, et valitsemissektori eelarvepuudujääk on 2025. aastal 2,6 % SKPst. Valitsemissektori võla suhe SKPsse peaks vähenema 2025. aasta lõpus 59,1 %-le.

(18) Vastavalt määruse (EL) 2021/241 artikli 19 lõike 3 punktile b ja V lisa kriteeriumile 2.2 sisaldab taaste- ja vastupidavuskava ulatuslikke üksteist vastastikku tugevdavaid reforme ja investeeringuid, mis tuleb rakendada 2026. aastaks. Need peaksid aitama tulemuslikult lahendada kõiki probleeme või märkimisväärset osa probleemidest, mis on kindlaks tehtud asjakohastes riigipõhistes soovitustes. Järele jäänud aja jooksul on oluline kiiresti jätkata kava, sealhulgas REPowerEU peatüki tulemuslikku rakendamist, et suurendada Horvaatia pikaajalist konkurentsivõimet rohe- ja digipöörde kaudu, tagades samal ajal sotsiaalse õigluse. Kavast tulenevate kohustuste täitmiseks 2026. aasta augustiks on tähtis, et Horvaatia jätkaks reformide elluviimist, kiirendaks investeerimist, tegeleks tekkivate viivituste riskidega ning säilitaks tugeva haldussuutlikkuse. Taaste- ja vastupidavuskava rakendusperioodi lõpus võib investeeringute suure kontsentreerumise tõttu tekkida probleeme eraldatud vahendite kasutamisel. Piisavalt tugeva kooskõlastamise säilitamine eri haldustasandite vahel vähendaks selliseid riske, tagades tõhusa juhtimise ja hõlbustades projektide õigeaegset rakendamist. Jätkuvalt on oluline süstemaatiliselt kaasata kohalikke ja piirkondlikke omavalitsusi, sotsiaalpartnereid, kodanikuühiskonda ja muid asjaomaseid sidusrühmi, et tagada laialdane isevastutus taaste- ja vastupidavuskava eduka rakendamise eest.

(19) Osana ühtekuuluvuspoliitika fondide vahehindamisest vastavalt määruse (EL) 2021/1060 artiklile 18 peab Horvaatia iga programmi 2025. aasta märtsiks läbi vaatama, võttes muu hulgas arvesse 2024. aasta riigipõhistes soovitustes esile toodud probleeme, samuti riiklikku energia- ja kliimakava. Läbivaatamise tulemuste alusel eraldatakse lõplikult iga programmiga ette nähtud ELi rahastus. Kuigi Horvaatia on teinud edusamme ühtekuuluvuspoliitika ja Euroopa sotsiaalõiguste samba rakendamisel, on endiselt probleeme ning pealinnapiirkonna ja ülejäänud Horvaatia vahel püsivad märkimisväärsed piirkondlikud erinevused tööviljakuses, investeerimise tasemes ja tööhõives. Väga oluline on kiirendada ühtekuuluvuspoliitika programmide elluviimist ning suurendada haldussuutlikkust kõikidel valitsemistasanditel. Programmidega ettenähtud prioriteedid on endiselt asjakohased. Lisaks haldussuutlikkuse suurendamise meetmetele on oluline näha teadus- ja arendustegevusse tehtavate investeeringute kiiret rakendamist väljaspool pealinnapiirkonda. Samuti on vaja hõlbustada üleminekut kliimaneutraalsele majandusele, rakendades õiglase ülemineku territoriaalseid kavasid, vähendades energiaostuvõimetust ja luues energiakogukondi. Jäätmete kogumise ja käitlemise parandamine on endiselt prioriteet. Oluline on edendada aktiivset tööturupoliitikat,

oskuste täiendamist ja ümberõpet, pidades silmas isiklikke õppekontosid, toetada deinstitutsionaliseerimist ning investeerida piisavatesse ja taskukohastesse kogukonnapõhistesse sotsiaalteenustesse. Horvaatia võiks kasutada Euroopa strateegiliste tehnoloogiate platvormi algatust,[20] et aidata muuta oma konkurentsivõimet, investeerides digitehnoloogiasse ja süvainnovatsiooni, puhtasse ja ressursitõhusasse tehnoloogiasse ning biotehnoloogiasse ja ravimitootmisse.

(20) Lisaks taaste- ja vastupidavuskava ning muude ELi vahendite raames käsitletud majanduslikele ja sotsiaalsetele probleemidele seisab Horvaatia silmitsi veel mitme väljakutsega, mis on seotud juurdepääsuga erinevatele rahastamisallikatele ja kapitaliturgude edendamisega, oskuste tööturu nõudlusele mittevastavusega ning teadus- ja arendustöö ja innovatsiooniga tegelevate avaliku sektori asutuste killustatusega.

(21) Pangandusväline rahastamine Horvaatias on endiselt ebapiisavalt arenenud. Aktsiaturu kapitalisatsioon ning võla- ja omakapitaliinstrumentide emissioonide tase on märkimisväärselt alla ELi keskmise. Börsivälistesse ettevõtetesse investeerimise ja riskikapitalituruga seotud tegevuse positiivsed suundumused on piiratud. Vähene usaldus alternatiivsete rahastamisallikate vastu ja nende väike atraktiivsus on järjekordne takistus erasäästude suunamisel kapitaliturule ja aktsiaturu arengul. Uuenduslike väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate suutlikkuse suurendamine turuvalmiduse saavutamiseks ja investorite ligimeelitamiseks võib edendada konkurentsivõimelisemat investeerimiskliimat. Meetmed, mis hõlbustavad jaeinvestorite otsest osalemist võlakirja- ja aktsiaturgudel ning käsitlevad maksustamisega seotud takistusi investorite jaoks, tugevdaksid veelgi turupõhise rahastamise rolli.

(22) Horvaatia tööturu positiivsed suundumused jätkuvad, kuigi oskuste mittevastavus tööturu vajadustele püsib. See süvendab tööjõupuudust, piirates samal ajal tootlikkuse kasvu. Tööjõupuudus on eriti suur ehitus- ja turismisektoris ning mõnes tööstussektori osas. Hoolimata olukorra paranemisest on tööhõive määr endiselt madal, eriti madala kvalifikatsiooniga töötajate puhul. 15–29aastaste seas, kes ei õpi, tööta ega osale koolitusel, on üha rohkem mitteaktiivseid inimesi. Alusharidus- ja lapsehoiuasutuste ning piisava deinstitutsionaliseeritud pikaajalise hoolduse piiratud kättesaadavus takistab tööjõus osalemist, eriti naiste puhul. See suurendab tööjõupuudust ja takistab ebasoodsate demograafiliste suundumuste tõttu kodumaise tööjõu täielikku ärakasutamist. Füüsika- ja matemaatikaõpetajate nappus mõjutab põhioskusi ja rahvusvahelise õpilaste hindamise programmi (PISA) tulemusi, takistades kõrgema taseme oskuste omandamist, kolmanda taseme hariduse omandamise määra tõstmist (mis on üks madalamaid ELis), teaduse, tehnoloogia, inseneeria ja matemaatika (STEM) tudengite arvu suurenemist ning majanduse innovatsioonisuutlikkust. Täiskasvanuhariduse programmides osalemine on väga piiratud. Selle tulemusena peavad ettevõtted kvalifitseeritud töötajate olemasolu üheks peamiseks investeerimistakistuseks. Horvaatia on rakendanud investeeringuid ja reforme hariduse ja koolituse valdkonnas, sealhulgas taaste- ja vastupidavuskava ning ühtekuuluvuspoliitika raames, et parandada kvalifitseeritud töötajate pakkumist ja viia programmid vastavusse tööturu vajadustega. Siiski on vaja ja võimalik neid jõupingutusi tõhustada, kohandades olemasolevaid meetmeid ja võttes kasutusele isiklikud õppekontod, et muuta täiskasvanuharidus atraktiivsemaks ja

[20] 29. veebruari 2024. aasta määrus (EL) 2024/795, millega luuakse Euroopa strateegiliste tehnoloogiate platvorm (STEP).

kättesaadavamaks, sealhulgas mitteaktiivse tööealise elanikkonna ja võõrtöötajate jaoks. Suuremaid jõupingutusi on vaja teha ka ringmajandusele ülemineku kiirendamiseks vajalike oskuste arendamisel nii haridussüsteemis kui ka tööturul.

(23) Horvaatia teadus- ja innovatsioonitulemuste puhul on jätkuvalt näha positiivseid suundumusi. Edasist arengut takistab teataval määral siiski riiklike teadusasutuste ja ülikoolide teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni väga killustunud maastik. Eelkõige takistab nende asutuste suur arv ja killustatus tõhusust ning vähendab võimalusi koostööks ja teadmussiirdeks, sealhulgas ettevõtjate ja akadeemiliste ringkondade vahel. Horvaatia on taaste- ja vastupidavuskava raames ellu viinud reforme, et vähendada avaliku sektori teadusasutuste arvu. Siiski oleks kasulik suurendada nende jõupingutuste ulatust, ambitsioonikust ja rakendamise tempot. Lisaks jääb ettevõtete teadus- ja arendustegevusele tehtavate kulutuste osakaal ning innovatsioonikavade kasutuselevõtt ettevõtjate poolt oluliselt alla ELi keskmise, mis toob kaasa tulemuslikkuse üldise vähenemise.

(24) Arvestades euroala liikmesriikide majanduse tihedat seotust ning nende ühist panust majandus- ja rahaliidu toimimisse, soovitas nõukogu 2024. aastal euroala liikmesriikidel võtta meetmeid, sealhulgas oma taaste- ja vastupidavuskavade kaudu, et rakendada soovitust euroala majanduspoliitika kohta. Horvaatia puhul aitavad soovitused 1, 2 ja 3 rakendada esimest, teist, kolmandat ja neljandat euroala käsitlevat soovitust,

SOOVITAB Horvaatial võtta 2024. ja 2025. aastal järgmisi meetmeid.

1. Esitada õigeaegselt keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikava. Piirata kooskõlas reformitud stabiilsuse ja kasvu pakti nõuetega netokulude[21] kasvu 2025. aastal määrani, mis on kooskõlas valitsemissektori eelarvepuudujäägi hoidmisega allpool aluslepingus sätestatud kontrollväärtust 3 % SKPst ja valitsemissektori võla hoidmisega mõistlikul tasemel keskpikas perspektiivis.

2. Tugevdada haldussuutlikkust hallata ELi vahendeid, kiirendada investeeringuid ja säilitada reformide elluviimise tempo. Kõrvaldada tekkivad viivitused, et võimaldada jätkata taaste- ja vastupidavuskava, sealhulgas REPowerEU peatüki kiiret ja tulemuslikku rakendamist, tagades reformide ja investeeringute lõpuleviimise 2026. aasta augustiks. Kiirendada ühtekuuluvuspoliitika programmide rakendamist. Jätkata oma vahehindamise raames keskendumist kokkulepitud prioriteetidele ja võtta samal ajal arvesse võimalusi, mida pakub Euroopa strateegiliste tehnoloogiate platvorm konkurentsivõime parandamiseks.

3. Tugevdada konkurentsivõimet: i) parandada juurdepääsu erinevatele rahastamisallikatele ja edendada kapitaliturge, hõlbustades jaeinvestorite osalemist võlakirjaturul ning kõrvaldades börsil noteerimise tõkked ja tugevdades äriühingute üldjuhtimist, et suurendada aktsiaturu atraktiivsust; ii) vähendada tööjõupuudust ja oskuste nappust, tugevdades põhioskusi, tõhustades oskuste täiendamist ja ümberõpet ning parandades juurdepääsu ametlikule kodu- ja kogukonnapõhisele pikaajalisele hooldusele; ning iii) vähendada teadus- ja arendustööga ning innovatsiooniga tegelevate avaliku sektori asutuste killustatust, tagades tervikliku ja

[21] Vastavalt määruse (EL) 2024/1263 artikli 2 lõikele 2 on netokulud valitsemissektori kulud, millest on maha arvatud intressikulud, kaalutlusõigusel põhinevad tulumeetmed, liidu programmidega seotud kulud, mis kaetakse täielikult liidu vahenditest saadava tuluga, riikide kulud liidu rahastatavate programmide kaasrahastamiseks, töötuskindlustushüvitiste kulude tsüklilised elemendid ning ühekordsed ja muud ajutised meetmed.

siduva lähenemisviisi erinevate tugifunktsioonide ühendamisele, tugevdades ühinemiste rahalisi stiimuleid ning tagades asjakohaste strateegiliste eesmärkide edendamise teadus- ja haridusministeeriumi ning riiklike teadus- ja kõrgharidusasutuste vaheliste tulemuslepingute raames.

Brüssel,

Nõukogu nimel
eesistuja